

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดล่อ

5.1 ลักษณะของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดล่อ

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดล่อ เป็นคำถามซึ่งแตกต่างจากคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามแท้ โดยมีลักษณะเด่นชัด 3 ประการคือ

1. เป็นคำถามที่ผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟังมายืนยันข้อมูลที่เขาพอจะมีอยู่บ้าง แต่อาจไม่แน่ใจว่าจะถูกต้อง
2. เป็นคำถามที่ผู้พูดแสดงการคาดคะเนคำตอบ เพราะผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามและคำตอบอยู่บ้างที่พอจะทำให้ผู้พูดสามารถคาดคะเนคำตอบได้
3. เป็นคำถามที่ผู้พูดมีข้อมูลมากพอที่จะแน่ใจว่าคำตอบที่ได้รับจะเป็นอย่างใดที่ตนคาดคะเนแน่

ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่าผู้พูดสามารถคาดคะเนคำตอบได้ เพราะผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ

ในประโยค

- ทนง เรื่อง โทมัส แควร์ เข้าแล้วใช่ไหม

ผู้พูดแสดงการคาดคะเนคำตอบว่า ใช่ เพราะผู้พูดมีข้อมูลที่สนับสนุนความคิดนี้ เช่น ผ่านโรงพยาบาลนตรีได้เห็นป้ายประกาศ หรือได้รับข้อมูลจากผู้อื่นหรือที่อื่น เช่น จากโฆษณาทางโทรทัศน์ เป็นต้น แต่ผู้พูดก็ยังต้องการการยืนยันจากผู้ฟังอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจมากขึ้น

ในประโยค

- พรุ่งนี้เป็นวันหยุดไม่ใช่หรือ

ผู้พูดได้แสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบที่ได้คาดคะเนไว้ของตน แต่เนื่องจากข้อมูลใหม่แตกต่างจากข้อมูลที่ผู้พูดมีอยู่เดิม จึงถามคำถามนี้เพื่อต้องการคำตอบยืนยันจากผู้ฟัง

ในประโยค

- คุณพอไปทำงานแล้วหรือคะ

ผู้พูดได้แสดงออกถึงการคาดคะเนคำตอบของตนว่าจะต้องได้รับคำตอบว่า ใช่ ซึ่งเนื่องจากผู้พูดพอจะมีข้อมูลในเรื่องที่ถามและคำตอบอยู่มากพอที่จะสันนิษฐานคำตอบได้ และยังทำให้สามารถแสดงการคาดคะเนคำตอบได้ด้วย ลักษณะนี้มีผลให้คำถามทดสอบต่างจากคำถามแท้ที่ผู้พูดไม่สามารถสันนิษฐานคำตอบได้ เพราะมีข้อมูลไม่เพียงพอ ดังได้กล่าวแล้วในบทที่ 4

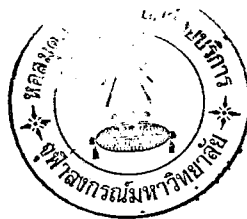
5.2 คำจำกัดความและเกณฑ์กำหนดจำแนกของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ

จากลักษณะของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบทางด้านผู้พูดที่ได้บรรยายไว้แล้วในข้อ 5.1 อาจให้คำจำกัดความของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบว่าเป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีลักษณะตามเกณฑ์กำหนดต่อไปนี้ร่วมกัน คือมีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 ที่ว่า "ผู้พูดอาจสามารถแสดงการคาดคะเนลักษณะของคำตอบได้ ซึ่งแสดงว่าผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ

นอกจากนี้คำถามทดสอบยังมีลักษณะร่วมกันอีกอย่าง คือการไม่มีลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกต่าง ๆ ดังนี้คือ ไม่มีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 และข้อที่ 5

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 : ผู้พูดอาจมีความปรารถนาหรือความมุ่งหวังที่จะได้รับคำตอบที่ตนต้องการจากผู้ฟัง และอาจแสดงออกถึงความปรารถนานั้น

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 5 : ผู้พูดอาจถามคำถาม เพื่อต้องการคำตอบซึ่งเกี่ยวข้องกับเวลา

กล่าวโดยย่อ คำถามชนิดนี้ต่างจากคำถามชนิดอื่นตรงที่ผู้ผู้ต้องการคำตอบจากผู้ฟังมายืนยันคำตอบที่ผู้ผู้ถามมีอยู่ เนื่องจากมีข้อมูลมากพอ และในขณะที่เดียวกันนั้นผู้ผู้ถามได้แสดงออกถึงการคาดคะเนคำตอบของตนด้วย (เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์กำหนดจำแนกในข้อ 5.2 ข้างบนแล้วจะพบว่า ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่มีลักษณะเป็นคำถามทดสอบมีอยู่ 3 ชนิดคือ

ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วยคำลงท้ายแสดงคำถามใช่/ไหม เช่น

- เมื่อคืนกลับมาดีกใช่ไหม

ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วยคำลงท้ายแสดงคำถามไม่ใช่หรือ เช่น

- เที่ยงนี้ คุณต้องไปรับแขกที่ดอนเมืองไม่ใช่หรือ

ประโยคคำถามที่ลงท้ายด้วยคำลงท้ายแสดงคำถามหรือ เช่น

- กลับจากอเมริกาหลายวันแล้วหรือคะ

เราอาจสรุปคุณลักษณะของประโยคคำถามทดสอบทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวตามเกณฑ์กำหนดจำแนกในข้อ 5.1 ได้ด้วยตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงลักษณะของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนก ประโยคคำถามทดสอบ	1	2	5
ใช่ไหม	×	✓	×
ไม่ใช่หรือ	×	✓	×
หรือ	×	✓	×

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 มีความปรารถนาในลักษณะคำตอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 มีการแสดงการคาดคะเนคำตอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 5 ต้องการคำตอบเกี่ยวกับเวลา

เพื่อที่จะได้เห็นคุณสมบัติของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามแท้และคำถามทดสอบ จะได้เสนอคำถามทั้ง 2 แบบ พร้อมด้วยเกณฑ์กำหนดของคำถามด้วยตารางต่อไป

ตาราง 4 ตารางแสดงลักษณะของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามแท้และคำถามทดลอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนก ประโยคคำถาม		1	2	5
ประโยคคำถามแท้	หรือเปล่า	×	×	×
	หรือยัง	×	×	✓
	ไหม	✓	×	×
ประโยคคำถามทดลอบ	ใช่ไหม	×	✓	×
	ไม่ใช่หรือ	×	✓	×
	หรือ	×	✓	×

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 มีความปรารถนาในลักษณะคำตอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 มีการแสดงการคาดคะเนคำตอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 5 ต้องการคำตอบเกี่ยวกับเวลา

ตามตารางจะเห็นว่าคำถามแท้และคำถามทดลอบสามารถแบ่งแยกออกจากกันด้วย

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 เพียงข้อเดียวเท่านั้น นั่นคือคำถามแท้ไม่ปรากฏลักษณะของ

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 ในขณะที่คำถามทดลอบจะปรากฏลักษณะของ เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 นี้

5.3 ประเภทย่อยของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น 3 ชนิดด้วยกัน ซึ่งเกณฑ์ที่สามารถใช้ในการแบ่งย่อยคือ เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3, 4.1 และ 4.2 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 : ผู้พูดอาจมีความแน่ใจ และมีการแสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบที่คาดคะเนไว้ของตน
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.1 : ผู้พูดมีความเชื่อตั้งเดิมตรงกับความรู้ที่ได้รับใหม่
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.2 : ผู้พูดมีความเชื่อตั้งเดิมขัดแย้งกับความรู้ที่ได้รับใหม่

เกณฑ์กำหนดจำแนกทั้ง 3 ข้อนี้สามารถใช้ในการแบ่งย่อยประโยคคำถามชนิดคำถามทดสอบดังนี้

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ใหม่ จะมีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 และ 4.1

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่/หรือ จะมีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 และ 4.2

คำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดหรือ จะมีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.2 แต่ไม่มีเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 และ 4.1

ตารางต่อไปนี้แสดงการเกิดของลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3, 4.1 และ 4.2 ของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ใหม่ ไม่ใช่/หรือ และ หรือ และได้รวมเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1, 2 และ 5 เข้ามาด้วย เพื่อให้เห็นลักษณะทั้งหมดของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแบ่งแยกย่อยของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถาม
ทดสอบ

เกณฑ์กำหนดจำแนก ประโยคคำถามทดสอบ	1	2	3	4		5
				4.1	4.2	
ใช่ไหม	×	✓	✓	✓	×	×
ไม่ใช่หรือ	×	✓	✓	×	✓	×
หรือ	×	✓	×	×	±	×

- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 มีความปรารถนาในลักษณะคำตอบ
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 มีการแสดงการคาดคะเนคำตอบ
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 มีความแน่ใจและแสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบ
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.1 มีความเชื่อตั้งเดิมตรงกับข้อมูลที่ได้รับใหม่
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.2 มีความเชื่อตั้งเดิมขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้รับใหม่
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 5 ต้องการคำตอบเกี่ยวกับเวลา

5.3.1 ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ไม่ใช่

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ไม่ใช่ เช่น

- เขาเอาแก้วมาส่งแล้วใช่/ไม่ใช่
- เช็คส์ เปียร์ เป็นชาวอังกฤษใช่/ไม่ใช่
- ปีหน้าจะฉลองกรุงเทพฯ ครบ 200 ปีใช่/ไม่ใช่

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ไม่ใช่ จะมีลักษณะสำคัญที่ปรากฏนอกเหนือไปจากลักษณะร่วมของประโยคคำถามทดสอบทุกชนิดคือ ผู้พูดมีความแน่ใจและแสดงออกถึงความแน่ใจของตนในคำตอบที่ได้คาดคะเนไว้ (เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3) ซึ่งเนื่องมาจากผู้พูดมีความรู้ในเรื่องที่ถามและคำตอบมากจนจะสามารถคาดคะเนคำตอบได้แล้ว ยังมีความแน่ใจต่อคำตอบที่ได้คาดไว้ของตน นอกจากนี้จะมีความมั่นใจมากยังได้แสดงออกให้ผู้ฟังทราบถึงความเชื่อของตนด้วย เช่น

- เช็คส์ เปียร์ เป็นชาวอังกฤษใช่/ไม่ใช่

ผู้พูดมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงว่า เช็คส์ เปียร์ เป็นชาวอังกฤษ ซึ่งอาจได้รับมาจากการอ่านหนังสือหรือการบอกเล่า เป็นต้น ผู้พูดก็เชื่อในข้อเท็จจริงที่สำนันั้น และแน่ใจในคำตอบที่คาดคะเนไว้ว่า ใช่

แม้ว่าการที่ผู้พูดจะมีข้อเท็จจริงมากจนสามารถคาดคะเนคำตอบได้ และมีความแน่ใจในคำตอบ แต่ก็ยังถามจากผู้ฟังนั้น เพราะผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟังมายืนยันคำตอบที่มีอยู่แล้วของตนให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคำถามทดสอบ ซึ่งเนื่องจากการมีลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 "ผู้พูดอาจสามารถแสดงการคาดคะเนลักษณะของคำตอบได้ ซึ่งแสดงว่าผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ" เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 นี้เป็นเกณฑ์กำหนดร่วมที่ประโยคคำถามทดสอบทุกชนิดมีเหมือนกัน

นอกจากลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประโยคคำถามชนิดนี้ยังอาจแสดงถึงความเชื่อดั้งเดิมซึ่งหมายถึงข้อมูลที่ได้รับมาก่อนหน้านานแล้วของผู้พูดว่าตรงกับข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่ได้รับมาหลังสุด ซึ่งทำให้ผู้พูดมีความมั่นใจในข้อมูลที่มีมากขึ้น เช่น

- หัวหน้ายังไม่มาใช่ไหม

ผู้พูดทราบอยู่ก่อนแล้วว่า ปกติหัวหน้าของเขามาทำงานหลังเวลา 8.00 น. ซึ่งสิ่งที่ทราบอยู่ก่อนแล้วนี้เป็นความเชื่อดั้งเดิมของผู้พูด ส่วนข้อมูลที่ได้รับใหม่ก็คือ ในขณะที่นั้นเพิ่งจะเป็นเวลา 7.45 น. และทั้งผู้พูดก็ไม่เห็นรถยนต์ของหัวหน้าจอดอยู่ด้วย ซึ่งทำให้ผู้พูดมีความมั่นใจในข้อมูลที่ตนมีมากขึ้น จนสามารถคาดคะเนคำตอบและมีความแน่ใจรวมทั้งแสดงออกถึงความแน่ใจของตนว่าจะต้องได้รับคำตอบว่า - ใช่ นั้นหมายถึงหัวหน้ายังไม่มา ซึ่งลักษณะนี้เป็นไปตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.1 "ผู้พูดอาจมีความเชื่อดั้งเดิมตรงกับข้อมูลที่ได้รับใหม่" ซึ่งทำให้ผู้พูดเกิดความแน่ใจและสามารถคาดคะเนคำตอบที่จะได้รับจากผู้ฟัง คำตอบที่ผู้ฟังคาดคะเนไว้นี้เป็นคำตอบที่ตรงกับรูปประโยคโดยตัดคำใช่ใหม่ออก ลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.1 นี้เป็นลักษณะเด่นของประโยคคำถามทดสอบชนิดใช่ใหม่ ซึ่งทำให้ประโยคคำถามชนิดนี้ต่างจากประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดอื่น ๆ เพราะประโยคคำถามอื่น ๆ ไม่มีลักษณะนี้เลย

การที่ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่ใหม่ แสดงความแน่ใจในข้อมูลที่มีของผู้พูด ทำให้มีการใช้รูปประโยคคำถามชนิดนี้ในการซักถามหรือสอบถามได้ เช่น

- เธอเอาไม้ตีหัวเขาใช่ไหม

ซึ่งประโยคนี้ผู้พูดแสดงการคาดคั้นต่อผู้ฟังให้ตอบตามที่ผู้พูดคาดคะเนไว้ เป็นสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าจะถูกต้อง และผู้พูดได้แสดงออกถึงความเชื่อหรือความแน่ใจว่าคำตอบจะต้องตรงกับข้อมูลที่มี

ของตนด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเปรียบเหมือนการบีบบังคับให้ผู้ฟังยอมรับ และตอบตามที่ผู้พูดต้องการ นั่นคือแสดงให้ผู้ฟังทราบว่า เขาไม่มีทางเลือกเสียงได้ต้องตอบตามความเป็นจริง และความ เป็นจริงนั้นผู้พูดก็ได้แสดงออกว่าตนได้ทราบแล้ว

นอกจากนี้ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ไหม อาจแสดงความหมายอื่นแฝงอยู่ด้วย คือการเชิญชวนให้ผู้ฟังคิดอย่างเดียวกันหรือเห็นด้วย หรือ เป็นการบอกความประสงค์ของผู้พูด¹ เนื่องจากการที่ผู้พูดมีความมั่นใจในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำตอบ ที่มีอยู่ เช่น

- จากพยานทั้งหมดนี้ คุณเห็นด้วยใช่/ไหมว่า เขาทำผิดจริง (เชิญชวนให้ผู้ฟังเห็นด้วย)
- คุณพึงพอใจที่สำเร็จแล้วใช่/ไหม (เตือนให้ผู้ฟังทำตามความประสงค์ของตน คือให้ผู้ฟังพึงพอใจที่สำเร็จ)

ซึ่งหากเป็นไปในลักษณะที่ผู้ฟังไม่ได้ต้องการคำตอบ จะไม่ถือเป็นคำถาม แต่เป็นหน่วยสื่อสารอื่น

สรุปโดยย่อ จากเกณฑ์กำหนดจำแนกที่ปรากฏกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดใช่/ไหม ทำให้ประโยคคำถามชนิดนี้เป็นประโยคคำถามที่แสดงลักษณะที่ว่าผู้พูดมีความแน่ใจ และแสดงออกถึงความแน่ใจของตนในคำตอบที่ได้คาดคะเนไว้ การที่ผู้พูดมีความแน่ใจอยู่ในขั้นสูงนี้ก็เนื่องจากเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.1 ที่แสดงลักษณะว่าผู้พูดมีความเชื่อตั้งเต็มตรงกับข้อมูลที่ได้รับใหม่ อันเป็นลักษณะเด่นของประโยคคำถามทดสอบชนิดใช่/ไหม

5.3.2 ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือ

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือ เช่น

¹ปราณี กุลละวณิชย์, "ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ," หน้า 51.

- พุ่งนี้มัดกับหมอ 11.00 น. ไม่ใช่หรือ
- อาทิตย์หน้า ไหนว่าจะไปหิวหินกันไม่ใช่หรือ
- เมื่อวาน นายบอกว่าวันนี้จะมีประชุมไม่ใช่หรือ

มีลักษณะคล้ายกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทล่อบชนิดใช่/ไหม เพราะมีลักษณะตามเกณฑ์ร่วมหลายเกณฑ์ กล่าวคือ

- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 : ผู้พูดอาจสามารถแสดงการคาดคะเนลักษณะของคำตอบได้ ซึ่งแสดงว่าผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ
- เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 : ผู้พูดอาจมีความแน่ใจ และมีการแสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบที่ได้คาดไว้ของตน

เกณฑ์กำหนดจำแนกเหล่านี้แสดงว่าผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอที่จะสามารถทราบคำตอบ และแน่ใจในคำตอบที่คาดไว้ของตน รวมทั้งแสดงออกถึงความแน่ใจของตนให้ผู้ฟังรับรู้ด้วย เช่น

- นายฯ ไปอเมริกาไม่ใช่หรือ

ซึ่งผู้พูดมีข้อเท็จจริงสนับสนุนความคิด และความแน่ใจในคำตอบที่คาดไว้ของตน เช่น อ่านจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าประโยคคำถามทล่อบชนิดไม่ใช่/หรือ จะมีลักษณะหลายประการเหมือนประโยคคำถามทล่อบชนิดใช่/ไหม ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่ประโยคคำถามทล่อบชนิดไม่ใช่/หรือ นี้ มีลักษณะที่แตกต่างไปจากประโยคคำถามทล่อบชนิดใช่/ไหม คือ .

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.2 : ความเชื่อดั้งเดิมของผู้พูดต่างหรือ
ขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้รับใหม่

ประโยคคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือแสดงว่า ได้มีความขัดแย้งเกิดขึ้น เนื่องจาก
จากความเชื่อดั้งเดิมของผู้พูดขัดแย้งหรือตรงข้ามกับข้อมูลที่ได้รับใหม่ ทำให้ผู้พูดต้องการ
คำตอบจากผู้ฟังมายืนยัน เช่น

- อ้าว ไหมนายว่าจะแวะนครปฐมไม่ใช่หรือ

ในประโยคนี้อาจเป็นได้ที่ว่า ผู้ฟังและผู้พูดตกลงกันไว้ก่อนว่าจะแวะรับประทานอาหาร เข้าที่
นครปฐม แต่พอถึงที่กลับขับรถผ่านเลยไป ผู้พูดจึงถามคำถามต่อผู้ฟังเพราะข้อมูลใหม่นั้น
ต่างกับความเชื่อดั้งเดิม คือการตกลงที่มีมาก่อน ซึ่งนอกจากจะแสดงความขัดแย้งแล้ว ยัง
ปรากฏว่ามีความแปลกใจของผู้พูดประกอบอยู่ด้วย เพราะผู้พูดมีความแน่ใจในความเชื่อดั้งเดิม
ที่มีอยู่ของตน ซึ่งจากตัวอย่างนี้คือ การตกลงกันที่จะแวะนครปฐม แต่เมื่อผู้พูดได้รับข้อมูลใหม่
ซึ่งอาจเป็นคำพูดหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งถือเป็นความรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากความเชื่อดั้งเดิมที่
ผู้พูดมี สิ่งทำให้ผู้พูดแปลกใจ

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือ
นอกจากจะมีลักษณะคำถามเท่านั้นแล้ว ยังอาจมีลักษณะอื่น ๆ อีกดังนี้

ก. เป็นคำถามซึ่งมีนัยแห่งความหมายอื่นแฝงอยู่ด้วย คือสามารถแสดง
การคาดคั้นของผู้พูดต่อผู้ฟังได้ด้วย เช่น ในประโยค

- หลังจากออกจากคสสแล้ว คุณก็ไปหาผู้ตายไม่ใช่หรือ

ผู้พูดแสดงออกว่าตนมีความรู้และแน่ใจว่าข้อมูลที่ตนมีนั้นถูกต้อง ผู้ฟังไม่อาจปกปิดและควรจะบอก
ความจริง เป็นการคาดคั้นผู้ฟังให้ตอบตามที่ผู้พูดคาดคะเนไว้ ลักษณะคำถามดังกล่าวจะใช้
ได้ในกรณีสอบสวน ซักถามจำเลย หรือผู้ต้องสงสัย

ข. เป็นการใช้รูปประโยคคำถาม โดยไม่ได้ทำหน้าคำถามคำถาม แต่เป็นหน่วยสื่อสารที่แสดงหน้าที่อื่น คือ แสดงการบอกเล่าข้อมูลบางสิ่งบางอย่างให้ผู้ฟังที่ 2 รับทราบโดยทางอ้อม เช่น ในประโยค

- อยากรออกไปเที่ยวไม่ใช่หรือ (ทำไมไม่ไปกับพี่เขาล่ะ)

ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ผู้พูดทราบมาก่อนว่า ผู้ฟังที่ 1 (น้องสาว) อยากรออกไปเที่ยว และผู้พูดเห็นว่า ผู้ฟังที่ 2 (พี่สาว) จะออกไปเที่ยว จึงพูดกับผู้ฟังที่ 1 โดยมีจุดมุ่งหมายต้องการบอกให้ผู้ฟังที่ 2 รับทราบว่า "น้องอยากไปเที่ยวนะ ให้ชวนไปด้วย" เป็นต้น ถือเป็นการบอกอย่างลุ่มๆ ดอนๆ ดังนั้นในลักษณะนี้สิ่งไม่ใช่คำถามเพื่อได้รับคำตอบ แต่เป็นการใช้รูปประโยคคำถาม ไม่ใช่หรือ ในความหมายเพื่อบอกกล่าวข้อมูล สิ่งนี้ถือเป็นประโยคคำถาม

สรุปแล้วประโยคคำถามทล่อบชนิดไม่ใช่หรือ มีลักษณะคล้ายคลึงกับประโยคคำถามทล่อบชนิดใช่ไหม แต่ต่างกันที่ประโยคคำถามทล่อบชนิดไม่ใช่หรือมีความเชื่อตั้งเดิมของผู้พูดที่ต่างหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้รับใหม่อันเป็นเกณฑ์กำหนดแตกต่างที่สำคัญ

5.3.3 ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทล่อบชนิดหรือ

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทล่อบชนิดหรือ เช่น

- ทำกับข้าวเสร็จแล้วหรือ
- รถชนกันหรือ
- ในเมืองฝนตกหรือ

ประโยคคำถามชนิดนี้ก็เช่นเดียวกับประโยคคำถามทล่อบชนิดอื่น ๆ ที่มีเกณฑ์ร่วมคือ เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 : ผู้ตอบอาจสามารถแสดงการคาดคะเนลักษณะของคำตอบได้ ซึ่งแสดงว่าผู้ตอบมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอ

จากเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 2 แสดงว่าผู้ตอบมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบบ้างและมากพอที่จะทำให้ผู้ตอบแสดงการคาดคะเนลักษณะของคำตอบได้ เช่น ในประโยค

- เด็กที่ถูกรถเมล์ชนคนนั้นตายหรือ

ผู้ตอบอาจมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยอาจเห็นเหตุการณ์เองหรือได้รับการบอกเล่าอีกต่อก็ตาม แต่ก็อาจมีข้อมูลมากพอที่จะทำให้ผู้ตอบคาดคะเนลักษณะคำตอบได้ เช่น อาจเห็นว่า เด็กถูกรถเมล์ชนอย่างแรงไม่มีทางรอดแน่ หรือได้ยินจากตำรวจ หรือผู้ที่เข้าไปดูเหตุการณ์อย่างใกล้ชิดว่า ไม่รอด เป็นต้น สิ่งได้ตามคำถามโดยมีการคาดคะเนคำตอบไว้แล้วว่า เด็กคนนั้นตาย เป็นต้น

จากการที่ผู้ตอบมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ถามและคำตอบมากพอที่จะแสดงการคาดคะเนลักษณะคำตอบได้นี้ จึงไม่มีความจำเป็นต่อมุ่งหวังที่จะได้คำตอบที่ตนต้องการ นั่นคือการที่คำถามชนิดนี้ไม่มีลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 1 ที่ว่า "ผู้ตอบมีความปรารถนา หรือความมุ่งหวังที่จะได้รับคำตอบที่ตนต้องการจากผู้ฟัง"

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดหรือนี้ มีลักษณะเฉพาะที่ทำให้แตกต่างจากประโยคคำถามทดสอบชนิดอื่น ๆ กล่าวคือ การไม่มีลักษณะตามเกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 ที่ว่า

เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 3 : ผู้ตอบอาจมีความแน่ใจและมีการแสดงออกถึงความแน่ใจในคำตอบที่คาดคะเนไว้ของตน

ซึ่งแสดงลักษณะของประโยคคำถามทดสอบชนิดหรือว่า ผู้พูดไม่มีความแน่ใจต่อคำตอบที่ได้ คาดคะเนไว้อย่างตน และทั้งไม่มีการแสดงออกถึงความแน่ใจใด ๆ ด้วย ดังนั้น ด้วยเหตุที่ ผู้พูดขาดความแน่ใจต่อคำตอบที่คาดคะเนไว้อย่างตน แม้จะมีข้อมูลอยู่แล้วนั้น ผู้พูดจึงได้ถาม คำถามผู้ฟัง เพื่อต้องการย้ำหรือต้องการการยืนยันคำตอบที่ได้คาดคะเนไปของตน

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบชนิดหรือนี้ หาก เปรียบเทียบกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบอีก 2 ชนิดที่เหลือคือ ใช่ไหม และ ไม่ใช่หรือ จะปรากฏว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับประโยคคำถามทดสอบชนิด ไม่ใช่หรือ มากกว่าชนิดใช่ไหม ตรงที่ในบางกรณีจะมีลักษณะของ เกณฑ์กำหนดจำแนกข้อที่ 4.2 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่บ่งลักษณะของประโยคคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือที่ว่า "ความเชื่อดั้งเดิม ของผู้พูดต่างหรือขัดแย้งกับข้อมูลใหม่" ซึ่งการที่ความเชื่อดั้งเดิมของผู้พูดต่างหรือขัดแย้งกับ ข้อมูลที่ได้รับใหม่นี้มีผลต่อประโยคคำถามทดสอบชนิดหรือ ทำให้ผู้พูดเกิดความแปลกใจหรือ สงสัยจึงถามคำถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังมายืนยัน เช่น

- แฟนเขาป่วยหรือ

ผู้พูดมีข้อมูลมาก่อนว่าผู้ที่ผู้พูดเฝ้าถึงนั้นไม่ป่วย อันเป็นความเชื่อดั้งเดิม แต่แล้วก็ได้รับข้อมูล ใหม่มาว่าป่วย จึงได้เกิดความขัดแย้งทำให้แปลกใจ จึงถามผู้ฟังเพื่อการยืนยันว่าคำตอบ ที่ผู้พูดที่ว่า แฟนเขาไม่ป่วยนั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้ ปราณี กุลละวณิชย์ ได้ให้ ข้อสังเกตว่าจะเห็นได้ชัดในประโยคคำถามชนิดหรือ ที่มีโครงสร้างแบบคำถามปฏิเสธ เช่น

- เขาเล่นไม่เก่งหรือ

- กับข้าวยังไม่เสร็จหรือ

และได้อธิบายต่อไปว่า จะตีความประโยคได้ว่าผู้พูดมีความเชื่อดั้งเดิมว่าเขาเล่นเก่ง และ กับข้าวเสร็จแล้ว ก่อนที่จะได้รับข้อเท็จจริงหรือข้อมูลใหม่ว่าเขาเล่นไม่เก่ง และกับข้าว

ยังไม่ว่าง¹

ประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามทล่อบชนิดหรือ นอกจากจะมีลักษณะเป็นคำถามเท่านั้นแล้ว ยังอาจมีลักษณะอื่น ๆ อีกดังนี้

ก. เป็นคำถามซึ่งมีนัยแห่งความหมายอื่น ๆ แฝงอยู่ด้วย คืออาจให้ความหมายเป็นการเชิญชวนได้เช่นเดียวกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธที่เป็นคำถามแท้ชนิดใหม่² แต่ต่างกันว่าประโยคคำถามแท้ชนิดใหม่ ที่แสดงการเชิญชวนจะมีรูปประโยคที่นำมาเป็นรูปประโยคบอกเล่า ส่วนประโยคคำถามทล่อบชนิดหรือ จะมีรูปที่นำมาเป็นรูปประโยคปฏิเสธเสมอ เช่น

ในประโยค

- คุณไม่ซื้อหรือคะ
- คุณไม่ไปเชียงใหม่กับพวกเราหรือคะ

ข. ใช้รูปประโยคคำถาม โดยไม่ได้ทำหน้าที่ถามคำถาม แต่เป็นหน่วยสื่อสารที่แสดงหน้าที่อื่น คือ อาจใช้ในการหักทลายได้ โดยไม่มีความหมายเป็นคำถาม เนื่องจากผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เพราะมีข้อเท็จจริงมากพออยู่แล้ว เช่น

- มาแต่เช้าหรือคะ
- มาดูหนังหรือคะ

ซึ่งทั้งสองคำถามนี้ผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบ เพราะได้เห็นเองแล้วว่ามาเช้าและมาดูหนัง เป็นต้น³

¹ ปราณี กุลละวณิชย์ "ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ," หน้า 49.

² ดุราลัยละเอียดหน้า 52 บทที่ 4

³ ปราณี กุลละวณิชย์ "ผู้พูดกับประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ," หน้า 49.

สรุปแล้ว ประโยคคำถามทดสอบชนิดหรือ เป็นประโยคคำถามที่ผู้พุดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามและคำตอบบ้างจึงแสดงการคาดคะเนคำตอบได้ แต่ไม่มีความแน่ใจในคำตอบที่คาดไว้ของตน อาจเนื่องจากข้อมูลที่มีนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้พุดมั่นใจได้ สิ่งทำให้ผู้พุดต้องการการยืนยันจากผู้ฟัง เพื่อย้ำข้อเท็จจริง หรือเพื่อขจัดความแปลกใจในกรณีที่ผู้พุดมีความเชื่อดั้งเดิมขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้รับใหม่ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในบางประโยค และเป็นลักษณะเดียวกับประโยคคำถามทดสอบชนิดไม่ใช่หรือ แต่ถึงแม้จะมีลักษณะของ เกณฑ์กำหนดค่าแยกข้อที่ 4.2 เช่นเดียวกับประโยคคำถามชนิดไม่ใช่หรือ แต่ก็ไม่เด่นเท่ากับประโยคคำถามชนิดนั้น เพราะลักษณะ เกณฑ์กำหนดค่าแยกข้อที่ 4.2 นี้มิได้เกิดในทุกประโยคของประโยคคำถามชนิดหรือ ดังนั้นประโยคคำถามทดสอบชนิดหรือ จะมีลักษณะสำคัญที่ผู้พุดต้องการการยืนยันจากผู้ฟัง เพราะผู้พุดไม่มีความแน่ใจในคำตอบที่ได้คาดไว้ของตน และในบางกรณีผู้พุดก็ต้องการการยืนยันเพื่อย้ำข้อเท็จจริง และขจัดความแปลกใจที่เกิดจากความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ของผู้พุดต่างกับข้อมูลที่ได้รับใหม่

5.4 บทสรุปของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบ

สรุปได้ว่าประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธชนิดคำถามทดสอบทุกชนิดเป็นคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ซึ่งแสดงลักษณะ 3 ประการคือ

1. ผู้พุดมีข้อมูลในเรื่องที่ถามและคำตอบซึ่งอาจได้มาโดยตรงคือ การได้พบได้เห็นหรือได้ประลပ်ด้วยตนเอง หรือจะได้มาโดยทางอ้อม คือ ได้รับการบอกเล่าจากผู้อื่น หรือเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น และผู้พุดอาจมีความเชื่อดั้งเดิมซึ่งก็คือข้อมูลในเรื่องที่ถามที่ผู้พุดมีอยู่ก่อนนานแล้วด้วย ซึ่งความเชื่อดั้งเดิมนี้อาจตรงกัน หรือขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ได้รับใหม่ก็ได้
2. ผู้พุดสามารถคาดคะเนลักษณะคำตอบได้ เนื่องจากมีข้อมูลในเรื่องที่ถาม และคำตอบมากพอ ซึ่งการคาดคะเนลักษณะคำตอบที่จะได้รับจากผู้ฟังนี้ก็เป็นได้ทั้งในแง่ตอบรับและตอบปฏิเสธ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ผู้พุดมีเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับความคิดหรือความมุ่งหวังของผู้พุดด้วย

3. ผู้พูดแสดงออกถึงการคาดคะเนคำตอบของตนให้ผู้ฟังทราบ ซึ่งเท่ากับเป็นการชี้แนะให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดต้องการคำตอบเช่นไร หากผู้ฟังต้องการตอบให้ถูกใจก็สามารถตอบให้ตรงกับที่การคาดคะเนของผู้พูดได้ เช่น

- เขาช่วยไขไหม

ผู้ฟังทราบได้ว่าผู้พูดคาดคะเนคำตอบไว้ว่า ไข เป็นต้น ซึ่งต่างจากประโยคคำถามแท้ที่ผู้ฟังไม่สามารถคาดคะเนคำตอบใด ๆ จากผู้พูดเลย เพราะผู้พูดไม่ได้แสดงออกถึงการคาดคะเนคำตอบของตนให้ผู้ฟังทราบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย